

הא מני רבי יוסי הגלילי היא דאמר תם משלם חצי כופר -

This is according to ריה"ג, who maintains that a תם pays half כופר

Overview

The משנה cited the difference between a שור תם and a מועד that a תם pays half the damages, and only מגופו, while a מועד pay full damages and מעלייה. The גמרא explained (according to the מ"ד that ממונא is the reason the משנה did not mention the difference that a תם does not pay חצי כופר, while a מועד pays (שלם) כופר, is because the משנה follows the view of ריה"ג that a תם does pay חצי כופר.

ולכא שיורא דאי משום דמועד משלם כופר שלם ותם אינו משלם אלא חצי כופר -

So there is no omission (since both a תם and a מועד pay כופר there is no difference between them), **for** if you will argue that there is a difference, since a מועד pays a complete כופר and a תם only pays חצי כופר (so why does the משנה not mention this difference), the answer is -

הא לאו שיורא הוא דהא תנן תם משלם חצי נזק ומועד נזק שלם וכופר בכלל -

This is not an omission since the משנה taught (one of the differences between a תם and a מועד) **a תם pays half the damages and a מועד pays full damages** and that difference extends to כופר as well; כופר שלם מועד and חצי כופר תם, it is all included in תם משלם ח"נ ומועד משלם נ"ש.

asks: תוספות

ואם תאמר אכתי ליתני דמועד אף כשהוא בסקילה משלם כופר -

And if you will say; let him still teach that by a מועד even if it is stoned, the owner still pays כופר -

ותם כשהוא בסקילה אינו משלם כופר כלל דהביאהו לבית דין וישלם לך² -

However a תם when he is stoned, the owner does not pay כופר at all, for the owner says, 'bring him (the תם) to בי"ד and he will pay you' -

דהוא עצמו אינו משתלם אלא מגופו כדאמרין בפרק שור שנגח ד' וה' (בבא קמא דף מב,א ושם) -

For one cannot exact payment from a תם for his damages, only from its body, as the גמרא states in 'ה' ד' וה' פרק שור שנגח ד' וה' , so how can he pay כופר, since the תם is worthless after (אסור בהנאה). There is another difference between a תם and a מועד so why does the משנה not mention it?

¹ See previous תוס' ד"ה אי (TIE footnote # 3).

² A תם only pays מגופו and a stoned ox is אסור בהנאה and completely worthless.

answers: תוספות

ויש לומר דהך נמי לא הוי שיוור דהוי בכלל הא דקתני תם מגופו ומועד מן העלייה³ -

And one can say; that this is also not an omission, since it is included in what was taught that a תם pays מגופו and a מועד pays מן העלייה -

asks: תוספות

ומיהו תימה דלא אשכחן בהדיא בשום מקום -

However it is astounding that we do not find anywhere explicitly -

שהיה אומר רבי יוסי הגלילי דתם משלם חצי כופר -

That חצי כופר had ruled that a תם pays חצי כופר -

ואי משום דדריש רבי יוסי הגלילי בפרק שור שנגח ד' וה' (גם זה שם) -

And if it is because חצי כופר expounds in 'וה' ד' וזה' the word נקי⁴ to mean -

נקי מדמי ולדות⁵ ולא דריש נקי מחצי כופר מכלל דסבר דחייב -

He is 'clean' (free) from paying the value of the fetuses; however ריה"ג does not expound חצי כופר (as others do), this implies that ריה"ג maintains that a תם is liable for חצי כופר. This would seemingly be the source that ריה"ג maintains חצי כופר תם.

rejects this source: תוספות

ודלמא לעולם סבר דפטור וטעמא משום דפטור מחצי כופר לא איצטריך קרא -

But perhaps ריה"ג really maintains that a תם is פטור מח"כ and the reason he does not expound נקי to mean is because no פסוק is required to exempt a תם from ח"כ; he is exempt without a פסוק -

דכשהשור בסקילה לא שייך כופר דהביאהו לבית דין וישלם לך⁶ -

For in a case where this תם ox is stoned, כופר is not applicable, for we say 'bring him to ד' and he will pay you' -

וכשאין השור בסקילה כגון על פי עד אחד או על פי הבעלים פטור מדרבה -

And in a case where the ox is not stoned, for instance if he was accused by only one witness, or by the owner's admission; in these cases the owner is exempt from paying כופר, based on the ruling of רבה -

דאמר התם (דף מג,א) שור שהמית בן חורין שלא בכוונה פטור -

³ We therefore know that if a תם receives סקילה there can be no כופר payment, since the תם is now worthless, however a תם always pays כופר since he pays העלייה מן העלייה; there is no need to repeat this difference again.

⁴ The פסוק in כה,כא states that if a שור kills a person the שור should be stoned and concludes, ובעל השור נקי. There are various opinions how to expound this נקי השור. There are various opinions how to expound this נקי השור.

⁵ If a person causes a pregnant woman to miscarry he must pay the value of the fetus (to the husband); however we derive from פטור מדמי ולדות that if the ox caused the miscarriage, the owner is פטור מדמי ולדות.

⁶ See previously footnote # 2.

Who states there, 'an ox who killed a freeman (not an עבד כנעני) unintentionally,⁷ is exempt from paying כופר - -

שנאמר⁸ השור יסקל וגם בעליו יומת⁹ בזמן שהשור בסקילה בעלים משלמין כופר כולי -

As it says, 'the ox is stoned and also his master shall be put to death', we expound this to mean, in a case where the ox is stoned, the owner pays כופר, etc., however when the ox is not stoned, there is no כופר.¹⁰ In any event we have found no source that ריה"ג maintains '?!הא מני ריה"ג דאמר תם משלם חצי כופר' גמרא state, תם משלם ח"כ, so why does our

answers: תוספות

ונראה דהכי פירושו הא מני רבי יוסי הגלילי היא דאמר תם משלם חצי כופר -

And it appears to 'הא מני' גמרא says, that this is the explanation of what the תוס' states, - ריה"ג היא דאמר תם משלם ח"כ

פירש דלא ממעט חצי כופר מנקי¹¹ -

Meaning that he does not exclude paying ח"כ from the word 'נקי' -

ולאו דוקא משלם קאמר אלא היה משלם אם היה לו ממה להשתלם¹² -

And the גמרא does not mean precisely that he pays ח"כ, but rather the גמרא means he would pay ח"כ if he had from what to pay -

ולשום תנא לא הוה חצי כופר שיור כי אם לרבי אלעזר דדריש נקי מחצי כופר -

And in fact ח"כ is not considered an omission according to any תנא, except for - נקי מח"כ is תם to mean that a נקי expounds ר"א

ולית ליה דרבה וכשאין השור בסקילה מועד משלם ותם אינו משלם -

And he also disagrees with רבה, so therefore in a case where the ox is not stoned a כופר would pay מועד (since he disagrees with רבה), and a תם would not pay because of נקי; this would be considered an omission (שיור) -

responds to an anticipated difficulty: תוספות

⁷ In this case the ox is not stoned since it was unintentional.

⁸ כא,כט regarding a שור המועד שמות (משפטים) כט,כא.

⁹ This יומת does not mean literally, rather it refers to the כופר payment, as stated immediately in the following פסוק, אם כופר יושת עליו.

¹⁰ Therefore there can never be a כפר payment by a תם, if he is stoned we say הביאהו לב"ד, and if he is not stoned, we apply the ruling of רבה that there is no כופר if the ox is not stoned.

¹¹ The גמרא's question was why not mention that a תם מח"כ is פטור. The answer is that if we would derive from a פסוק שיור; this should have been mentioned. However now we are saying that we do not require a פסוק to exempt a תם מח"כ, and in fact ריה"ג utilizes the פסוק of נקי for something else, not for ח"כ, this tells us that there is no פטור of ח"כ, it is merely a reality that we cannot collect ח"כ from a תם, either because he is worthless (so that is included in מגופו), or because of רבה (which would apply by a מועד as well), therefore there is really no difference between a תם and a מועד regarding כופר.

¹² According to ריה"ג who does not exclude ח"כ from נקי, the rule should have been that תם משלם ח"כ, however in reality he does not pay, either because he is worthless (אם נסקל), or because of רבה.

והא דנקט רבי יוסי הגלילי טפי מרבי עקיבא דדריש נקי מדמי עבד¹³ -

And the reason the גמרא mentions ר"ה, rather than ר"ע who expounds נקי to mean that he is נקי from paying the value of an עבד כנעני -

דלדידיה נהי דחצי כופר לא הוי שיור דמי עבד¹⁴ הוי שיור:

For according to ר"ע, granted that ח"כ would not be a שיור, but דמי עבד would be a שיעור (since he derives it from a פסוק).

Summary

Only according to ר"א would חצי כופר be considered a שיור, since he maintains that a תם does not pay ח"כ (even) in a case where it was not stoned, only because he disagrees with רבה and expounds נקי to mean מחצי כופר

Thinking it over

1. There are two question in the beginning of תוספות, one regarding a חצי paying תם, כופר, and the other regarding the exemption of a תם paying כופר by סקילה. Of the two answers given; one that חצי כופר is included in ח"נ, and two that the פטור by סקילה is included in מגופו, which is the more novel answer?

2. תוספות explains the reason the גמרא does not say ר"ע מני ר"ה, because the question would still be there; why not mention the difference between a תם and a מועד regarding עבד¹⁵. Seemingly we can ask the same question on ר"ה, why does the גמרא not mention another difference that a תם does not pay ולדות and a מועד does?!¹⁶

¹³ If a שור המועד kills an עבד כנעני the owner of the ox must pay the owner of the עבד thirty שקלים. According to ר"ע if it was a תם, the owner is exempt from paying anything. In any event ר"ע does not expound מח"כ, just like ר"ה, so according to ר"ע there should also be no שיור from ח"כ, since he is not excluding it from a פסוק, just like ר"ה.

¹⁴ The question would be why the משנה did not mention that a מועד pays עבד דמי and a תם does not. See 'Thinking it over'.

¹⁵ See footnote # 14.

¹⁶ See מהרש"א.